č. 19-20, ročník V.
październ 2008

Cena 10,-Sk

INFO
РУСИН

ІНФОРМАЧНЫЙ ДВОТЫЖДЕННИК РУСИНІВ СЛОВЕНЬСКА

INFORMAČNÝ DVOJTÝŽDENNÍK RUSÍNOV SLOVENSKA

З ОБСЯГУ

Новости в Музею русиньской культуры 4
На марґо 10. Сейму РОС 7
Миколай Коневал – наш юбілант 8
Наймасовішый конкурз русиньского співу 10
Русиньскы акції в Старій Любовні 16

Скінчів 10. Сейм РОС, зачінать тверда робота

Приємный час бабйого літа, красота осінньой природы і пространства знамого готелового ареалу Бардійовскых Купелів докресльовали святочну атмосферу, кедь ся 11. октобра 2008 од рана сходжали до рештаврації Кріштал делеґаты і гості на юбілейный 10. Сейм Русиньской оброды на Словеньску (дале РОС). Русиньска сімболіка – застава і ерб, словеньскый знак, святочні накрыты столы, выставка фотоґрафій, новинок, книжок, ДВД з богатого діятельства і выдавательства РОС, ташка з русиньскым ербом, лоґом РОС, выпрацованыма матеріалами на рокованя сейму, пера з лоґом РОС і міморядным числом Інфо Русина чекали на вшыткых участників. Рештаврачна сала ся заповнила делеґатами і гостями, як одбила девята година. Засвучали знамы слова русиньской гімны Я Русин был, єсьм і буду..., вшыткы святочні выобліканы участници Сейму стоячі підспівовали.

▲ ***Мґр. Міослав Кереканіч*** *при обґайованю змін в Становах РОС.*

Інґ. Ян Липіньскый, підпредседа РОС, словами, же Русиньска оброда на Словеньску зачінать писати далшу капітолу свойой історії, отворив юбілейный 10. Сейм РОС, на котрім привитав вшыткых делеґатів. А тыж гостів, як **Марека Лисанского**, ґенералного діректора Секції людьскых прав і меншын Уряду влады СР, **Марію Ґміттерову**, заступкыню ведучого одділіня культуры Містьского уряду в Бардійові, **Олґу Ґлосікову**, діректорку Музея русиньской культуры в Пряшові, **Михала Штеня,** председу Здружіня інтеліґенції Русинів Словеньска, **Миколая Ксеняка**, председу Сполку русиньскых писателів Словеньска, **Юрка Харитуна**, председу Сполку Русинів Спіша, **Маріяна Марка**, діректора Театру Александра Духновіча, **Владиміра Марушіна**, діректора ПУЛС–у, о. **Яна Лакату** за Православну церьков і о. **Ярослава Поповця** за Ґрекокатолицьку церьков і Общество св. Йоана Крестителя, **Роберта Віца** за Асоціацію русиньскых орґанізацій Словеньска, як і іншых гостів з медій – **Любу Кольову,** ведучу Редакції народностного высыланя СТВ і **Сілвію Зелінкову** з русиньского высыланя Радія Патрія Сро з Кошыць.

▲ *Святочне отвориня 10. Сейму РОС за звучаня русиньской гімны* ***Я Русин был, єсьм і буду...***

Минутов тиха собі участници Сейму уцтили нелем памятку недавно помершого **Миколая Ляша**, бывшого председу РОС, герця ТАД і знамого кума Дыню з популярной розгласовой релації Бісіда кумів, але і іншых русиньскых діятелів, котры стояли при зроді РОС а днешнього дня ся не дожыли.

При схвальованю проґраму, рокуючого і волебного порядку Сейму, выступили делеґаты (найперше **Я. Калиняк**, потім і **І. Бандуріч**) з пропозіцийов, жебы діскузія была перед вольбами председы, членів Выконого выбору і Дозорной рады

► с. 2

▲ *Участників сейму поздравила і* ***М. Ґміттерова*** *з МУ в Бардійові.*

▼ *В діскузії Сейму выступив і* ***о. Ян Лаката****, представитель Православной церькви.*

▲ *О сполупраці русиньскых орґанізацій бісідовала на Сеймі* ***ПгДр. Олґа Ґлосікова, ДрСц.****, діректорка МРК в Пряшові.*

ФЕДОР ВІЦО – ІЛЬКО СОВА З БАЮСОВА

▲ ***Мґр. Ян Калиняк,*** *неуспішный кандідат на председу РОС, член КВ РОС.*

▲ ***Данєл Брудняк*** *говорив на Сеймі о планах Русиньского центра – новой свидницькой орґанізації.*

▲ ***Штефан Зима*** *(за мікрофоном), председа старолюбовняньской МО РОС пропонує за члена Дозорной рады РОС* ***Інґ. Яна Допіряка.***

РОС (подля проґраму мала быти по вольбах). Тота пропозіція была векшынов делатів схвалена, як і зложіня окремых комісій (мандатовой, волебной, пропозіційной, комісії про управу Станов РОС, скрутаторы, записователька і овірователи запису).

Потім зо Справов о задачах і роботі РОС за період од 9. Сейму РОС выступив **Владимір Противняк**, председа РОС. Найперше поздравив і привитав вшыткых делеґатів і гостів, подяковав дотеперішнім председам РОС (**П. Фецурови**, **М. Туркови**, **В. Туркови**, **М. Ляшови**, **Я. Сисакови**, **А. Франкови**, **Ш. Ладижіньскому**, **А. Кузмяковій**) за 18–річну выконану роботу на полі русиньского возроджіня. *„Убігло 970 днів од 9. Сейму РОС, котрый ся одбыв 25. марца 2006 р. у Свиднику. Оцінюючі і аналізуючі нашу дотеперішню роботу, мусиме выходити з того, же нашы актівісты роблять в орґанізації на доброволнім закладі, попри своїй роботі, котра їх жывить*" – повів на зачатку свого выступліня В. Противняк і продовжовав в оціньованю діятельства РОС, єй окремых проєктів і засідань орґанів РОС за період од 9. Сейму РОС. Конштатовав, же РОС мать 20 окресных і містных орґанізацій, 9 колективных членів, котры активно сполупрацують з нашов орґанізаційов. Говорив і о далшых планах і формах роботы, управі і зміні Станов РОС, котры бы могли заактівізовати, выліпшыти і розшырити дотеперішнє діятельство у вшыткых областях жывота Русинів на Словеньску.

▲ ***Бц, Крістіан Гуняра****, делеґат сейму з Калной Розтокы, бісідовав на Сеймі о потребах молодых Русинів.*

▲ ***Доц. МУДр. М. Штеньо, ЦСц.****, председа Здружіня інтеліґенції Русинів Словеньска при переберaню Дяковного письма од* ***В. Противняка,*** председы РОС, говорив о досягнутых позітівных выслідках ЗІРС.

Делеґаты і гості 10. Сейму РОС выслухали і выступліня ґенералного діректора Секції людськых прав і меншын Уряду влады СР **Марека Лисанкого,** котрый, окрем іншого, повів: *„...в нашім інтересі є не закрывати неґатівны явы, котры ту днесь суть. Русины на Словеньску мають свої інштітуції, мають свою підпору. Мы видиме нелем позітівны явы, але і тоты неґатівны, котрыма ся заподіваме на Уряді влады СР, а такой вас хочу убезпечіти, же робиме мнаксімум, абы сьме поступні тоты недостаткы направляли, ці уж є то опрос словеньского розгласу, школства або фінанчной підпоры меншыновых культур. Першорядным цільом Уряду влады СР є вытворити мултікультурну атмосферу, жебы ся вшыткы меншыны на Словеньску чули як дома."*

На выступ **М. Лисанского** реаґовав **Мартін Караш,** делеґат за камюньску орґанізацію РОС словами: *„...кедь Мадяры закричать, та гнедь їх чути, але кедь Русины закричать, та ани нас не чути..."*. Єдным словом хотів тым повісти, же мы Русины, хоць сьме што до кількости не така велика меншына як Мадяры, мали бы ся нашы права так само решпектовати і рішати.

Інґ. Павел Дупканіч, председа Дозорной рады РОС предложыв участникам 10. Сейму РОС Справу Дозорной рады РОС о діятельстві і господаріню РОС. Він, окрем іншого, конштатовав, же *„Дозорна рада выздвигує факт, же ся РОС дарить орґанізовати таку велику кількость культурных акцій, бо через них ся функціонарі доставають меджі людей, вытворюють ся новы взаємны контакты а люде доставають справный погляд на діяня в русиньскім руху"*. На адресу Інфо Русина председа ДР РОС повів: *„По IX. Сеймі РОС в 2006 р. прияв ВВ РОС на пропозіцію ДР цілый ряд опатрінь на зліпшіня сітуації в редакції Інфо Русин, котры в переважній мірі были сповнены. Сучастні оцінюєме новинкы так, же в цілости добрі повнять фунцію говорцю РОС. Інформують читателів о діяні Русиньской оброды, о єй актівітах, о діятельстві Місцных і Окресных орґанізацій і приношають і далшы інформації в окремых рубріках."* Споминав П. Дупканіч і прикладну акцію ку списованю людей в Камюнці і іншы выдарены і менше выдарены акції РОС. Наконець в мені ДР РОС председа подяковав вшыткым русиньскым активістам за дотеперішню роботу.

В діскузії Сейму выступили многы гості і делеґаты. *„Мы сьме ту як шыфа на морі а лем добрый і мудрый капітан нас може захранити і вести...* – повів православный священик **Ян Лаката.**

Марія Ґміттерова з Містьского уряду в Бардійові зажелала участникам Сейму успішне їднаня і приятя добрых і конштруктівных узнесінь.

Діректорка Музея русиньской культуры **ПгДр. Олґа Ґлосікова, ДрСц.** бісідовала о сполупраці зо вшыткыма русиньскыма орґанізаціями. Повіла, же музей є отвореный про вшыткых і же привитать поміч і добру раду од каждого.

ПгДр. **Миколай Ксеняк** парафразовав слова карікатуристы **Федора Віца** („Досправды быв найвысшый час учіти ся по нашому, бо мы уж помалы не знали, котрый чуджій язык є наш родный") о великій потребі навчаня материньского языка.

Юбілейный 10. Сейм РОС поздравив і гость з Мадярьска **Ґабрєл Гатінґер**, бывшый председа Орґанізації Русинів Мадярьска і русиньскый поет. Він пропоновав заложыти Европску орґанізацію, котра бы споїла довєдна Русинів цілой Европы.

Данєл Брудняк, бісідовав о Русиньскім центрі, новій незісковій орґанізації у Свиднику, о єй планах і замірах.

„Кедь мі приде до бару дітина і просить цукерник по словеньскы,

опрошу ся єй, ці знать тото повісти по нашому. А кедь то повість по нашому, дам єй нелем цукерник, але і чоколаду" – повів молодый делеґат **Бц**. **Крістіан Гуняра** з Калной Розтокы, чім властні потвердив бідну сітуацію, до котрой ся достала наша дітвора і молодеж, яка зачінать бісідовати по словеньскы уж і по русиньскых селах.

Штефан Зима, председа Окресной орґанізації РОС в Старій Любовні ся похвалив выдареныма акціями і найвекшым одбером Інфо Русина а **Бц**. **Мартін Караш** – пропаґаційов роботы РОС, новинок, Камюньскыма вечірками і т. п. Выступили і іншы делеґаты, котры подобні, як председа РОС **В. Противняк**, велику роль в будучім діятельстві видять в такій роботі, котра нам принесе штонайліпшы выслідкы при списованю людей в 2011 році.

Участникам Сейму предложыли свої заміры і прямованя РОС на будучій період кандідаты на председу РОС (основны крітерія на тот пост сповнили двоє**), найперше Мґр. Ян Калиняк а потім Владимір Противняк.** (Їх жывотописы і основны планы роботы сьме опубліковали в Інфо Русині ч. 17/2008).

Перед вольбами выступила **Вєра Юрічова**, председкыня Мандатовой комісії і конштатовала, же з позваных 56 делеґатів є на 10. Сеймі РОС притомных 52 делеґатів з вырішалным голосом, што значіло, же Сейм був узнашаняспособный. Потім ся роботы уяла 5–членна Волебна комісія на челі із своїм председом **Мґр. Александром Франком.**

▼ *Дяковны письма председа РОС* ***В. Противняк*** *передав* ***Інґ. М. Крайковічови****, підпредседови РОС (переше фото згоры),* ***Мґр. А. Кузмяковій****, шефредакторці Інфо Русина (друге фото згоры),* ***Інґ. П. Дупканічови****, бывшому председови ДР РОС (зліва долов), Др. І. Бандурічови, членови Рады влады СР про народности і етнічны ґрупы і председови РК РОС в Бардійові,* ***Мґр. Т. Латтовій****, бывшій тайомничці РОС і* ***Ю. Харитунови****, председови Сполку Русинів Спіша.*

А так делеґаты, по розданю волебных листків, приступили ку тайным вольбам.

За нового председу РОС зволили **Владиміра Противняка**, котрому дали делеґаты 42 голосів. 9 голосів здобыв **Ян Калиняк**.

При вольбах до нового Выконного выбору РОС ся брав до увагы реґіоналный прінціп. То значіть, же теперішній ВВ РОС мать з председом 9 членів, котрыма суть Інґ. Мірон Крайковіч (Свидник, Стропков), Бц. Сілвія Лисінова (Пряшів, Кошыці), Штефан Зима (Стара Любовня, Кежмарок), Мірослав Кереканіч (Гуменне), Інґ. Андрій Павлічко (Бардійов), Власта Оцетникова (Снина), Інґ. Владіслав Вішньовскый (Меджілабірці) і Петро Штефаняк (Братіслава).

Із пропонованых кандідатів были до Дозорной рады РОС зволены: Інґ. Ян Маґура (Гуменне), Вєра Юрічова (Бардійов), Мґр. Теодозія Латтова (Пряшів), Інґ. Ян Допіряк (Стара Любовня) і Анна Ковачова (Снина).

10. Сеймом РОС був потвердженый (подля Станов РОС) 32–членный Координачный выбор РОС, котрый є найвысшым орґаном РОС меджі сеймами.

Треба припомянути, же уж перед 10. Сеймом РОС была на засіданю Координачного выбору РОС схвалена комісія на управу Станов РОС, з тым цільом была вытворена і вебова страница, де ся могли посылати пропозіції, доповніня і т.п. На основі того, были далаґатам предявлены Становы РОС, котры по малых управах были притомныма делеґатами схвалены.

Платны Становы РОС принесли такы зміны, же дотеперішній 2–річный волебный період ся змінив на 3–річный (зато, жебы новозволены орґаны РОС могли неперервно робити до списованя людей в 2011 р.), намісто дотеперішніх Секцій РОС (котры ся не освідчіли) був зрядженый Порадный орґан РОС, вшыткы підлеглы орґанізації РОС (напр. Окресны орґанізації) ся змінили на Містны орґанізації. Окрем Порадного збору РОС, ку орґанам РОС прибыв Русиньскый методічный центер і Секретаріат РОС, дотеперішні Выконны выборы ОО або МО ся змінили на Выборы МО РОС.

Окрем подякованя за дотеперішню роботу в русиньскім руху, председа РОС В. Противняк передав ДЯКОВНЕ ПИСЬМО з нагоды 10. Сейму РОС Доц. Михалови Штеньови,ЦСц., Інґ. Міронови Крайковічови, Інґ. Павлови Дупканічови, Мґр. Анні Кузмяковій, Мґр. Теодозії Латтовій, Юркови Харитунови, Мірославови Кереканічови, Др. Іванови Бандурічови (приготовлены суть і про Мґр**. Михала Бицька і Доц. Василя Хому, ЦСц.,** котры не были притомны на Сеймі**).**

Приятыма і схваленыма Узнесінями і Выголошіньом скінчів ся юбілейный 10. Сейм Русиньской оброды на Словеньску а зачала ся тверда робота, котра чекать нашу орґанізацію в далшых роках. Но віриме, же новозволены орґаны РОС на челі з єй председом, усвідомлюючі собі довіру людей, поведуть нашу орґанізацію тов найліпшов дорогов, котра принесе хосен вшыткым Русинам.

Анна Кузмякова,
фото Р. Віца і авторкы

ЧЛЕНОВЕ НОВОЗВОЛЕНОГО ВЫКОННОГО ВЫБОРУ РОС

Владимір Противняк, 56–річный, працовник Містського уряду в Меджілабірцях, бывать у Видрани.

Штефан Зима, 56–річный, учітель на Основній умелецькій школі в Старій Любовні, бывать в Старій Любовні.

Мірослав Кереканіч, 47–річный, методік Вігорлатьского освітнього центра в Гуменнім, бывать в селі Птіче.

Інґ. Мірон Крайковіч, 58–річный, сукромный подникатель в готелєрстві у Свиднику, бывать в селі Цернина.

Бц. Сілвія Лисінова, 32–річна, редакторка двотыжденника Інфо Русин, бывать в Сабінові.

Власта Оцетникова, 44–річна працовничка Центра вольного часу в Снині, бывать в Снині.

Інґ. Андрій Павлічко, 54–річный, шеф одділіня уразового поіщіня Соціалной поістьовні, побочка Бардійов, бывать в Бардійові.

Інґ. Владіслав Вішньовскый, 36–річный, предноста Містського уряду в Меджілабірцях, бывать в Меджілабірцях.

Петро Штефаняк, 23–річный, штудент 5–го річника на Обходній факулті Економічной університы в Братіславі.

Русиньскый проґрам 27. 10. – 14. 11. 2008

27. 10. 2008 – понедільок
9.00 - 9.30 Радіоновины
9.30 - 10.00 Музика народности

29. 10. 2008 – середа
9.00 - 9.30 Радіоновины
9.30 - 10.00 Музика народности

31. 10. 2008 – пятниця
8.00 - 8.30 Літ. релація. Ш. Сухый: Склероза – мамоноза, репр.
8.30 - 9.00 Гітпарада русиньскых співанок, репр.
9.00 - 9.30 Радіоновины
9.30 - 10.00 Музика народности

4. 11. 2008 – вівторок
8.00 - 9.00 Радіомаґазин
9.00 - 9.30 Радіоновины
9.30 - 10.00 Музика народности

6. 11. 2008 – четверь
9.00 - 9.30 Радіоновины
9.30 - 10.00 Музика народности

8. 11. 2008 – субота
15.00 - 17.00 Музичны поздравы
17.00 - 18.30 Радіо молодых. Приповідка. С. Шковранова: Одважный хробачок, репр.
18.30 - 19.00 Подобы жывота: Д. Манько

9. 11. 2008 – неділя
15.00 - 17.00 Музичны поздравы
17.00 - 18.00 Радіомаґазин
18.00 - 18.45 Село грать, співать...
18.45 - 20.00 Літурґія ҐКЦ, Удол

10. 11. 2008 – понедільок
9.00 - 9.30 Радіоновины
9.30 - 10.00 Музика народности

12.11.2008 – середа
9.00 - 9.30 Радіоновины
9.30 - 10.00 Музика народности

14. 11. 2008 – пятниця
8.00 - 8.30 Подобы жывота, репр.
8.30 - 9.00 З розгласовой фонотеки
9.00 - 9.30 Радіоновины
9.30 - 10.00 Музика народности

Народностно–етнічне высыланя можете чути денно од 8.00 до 10.00 годины. В суботу і в неділю од 15.00 до 19.00, в неділю до 20.00 годины.

Радіо Патрія слухайте на середніх волнах по цілім Словеньску, або на інтернеті http://www.rozhlas.sk/interportal/2007/, по цілім світі.

Од 14. 1. 2008 собі можете Радіо Патрія наладити на середніх волнах:
– Нітра 1098 kHz
– Рімавска Собота 1017 kHz
– Пряшів 702 kHz.

Телефоны: ***русиньска редакція,***
Кошыці: 055 7287426, факс: 055 6226139, продукція: 055 6822945

Што нового у Музею русиньской культуры

Музей русиньской культуры (дале МРК), як наймолодшый музей у штрукрурі Словеньского народного музея, через свій короткый час єствованя ся може попишыти многыма активностями. Є цілоштатным музейом і мімо іншого є документачным, научновыскумным і методічным центром. Шпеціфічным на історію і культуру Русинів на Словеньску. Мімо богатой експозіції і актуалных выставок понукать школам циклицькы і єдноразовы акції як і алтернатівны способы навщевы музея. Є і центром творивых ділнь. На місяці октобер-новембер понукать:

✿ОСВІТНІ ПРОҐРАМЫ ПРО МАТЕРЬСКЫ ШКОЛЫ – 1. СТУПЕНЬ ОШ.

Азбука нетрадічні – є освітнім проґрамом про зачінаючіх школярів. У проґрамі ся презентують нетрадічны формы выукы русиньского языка і його процесу без народной і етнічной принадлежности. **Театер в музею, музей в театрі** - тот інтерактівный проґрам нукать дітям познати інтересны і нетрадічны формы комунікачных технік умелецькой сферы під веджіньом герців ТАД у Пряшові.

✿ОСВІТНІ ПРОҐРАМЫ ПРО ОСНОВНЫ І СЕРЕДНІ ШКОЛЫ.

Історія Русинів на Словеньску – Проґрам є присвяченый історії Русинів у різных сферах каждоденого жывота, історічным і сучастным контактам з іншыма етніками. **Ремесла у жывоті Русинів -** тот освітній проґрам є споєный із творчіма ділнями, є присвяченый тым, котры розшырюють свої теоретічны і практічны зналости в области ремесел. Презентує різны технікы споєны із каждоденыма і святочныма традіціями (і хрістияньскыма). Притім давать навщівникам музея простор на презентацію властной фантазії і творчости. **Тайна ручных робот -** у тім проґрамі ся штуденты мужуть дознати і видіти много о сучастных формах ручных робот, їх культурный вывой і можности вжываня в сучастности. **Познай своє родиско -** участниці той акції під веджіньом штудентів Пряшівской унівезіты, Технічной університы і одборных працовників музея через проєкты ся научать выпрацовати історію і культурну характеристіку свойого села. Штудентам ся так понукать фантастічна нагода спознати робочі поступы одборных і выскумных працовників музея.

✿ПОНУКА ЛЕКТОРСКЫХ ДОПРОВОДІВ

По слідах деревяных церькви - Суть то проґрамы про вшыткы віковы катеґорії. Лекторы музея нукають участникам попозерати автентічны сакралны будовы, якы документують споїня світьского і церьковного жывота. Навщіва сканзенів є сучастов спомянутого проєкту. Тот проґрам є потребне собі в музею обіднати день допереду.

Хто є хто - ту ся понукать участникам зознамліня із знамыма особностями Русинів і їх жывотных осудів в области людьской сферы. Тот шпеціфічный лекторскый выклад буде забезпеченый екстерныма словеньскыма і заграничныма лекторами.

Вшыткы освітні проґрамы суть задарьмо. Веце інформацій ся дізнате у МРК на Масариковой ул. ч. 10 у Пряшові, або на інтернетовій сторінці **www.snm.sk**. Отвореный є каждый день од 8.30 - 15.00 год., вшыткі сьте середчні витаны.

С. Лисінова

Театер Александра Духновіча в октобрі і новембрі 2008

29. 10. 2008 о 19.00 на Великій сцені ТАД Евґен Йонеско: **НОСОРОЖЕЦ** (2. премєра)

Режія: Растіслав Балек

(Далше преставліня буде 5. 11. 2008).

Евґен Йонеско в траґікомічній драмі НОСОРОЖЕС розвивать фасцінуючу пригоду о беззмыселности і нелоґічности людьского бытя постигнутого епідемійов конформізму, кламливых представ і стадовитости. Апокаліптічна драма о поступній переміні людей на носорожців переростать через діскредітацію кламности языка глубинного понуру аж на дно людьской душы до глубшой метафоры варуючой перед небезпеков будьякой тоталіты і масового одлюдщованя чоловіка.

Гітпарада
русиньскых народных співанок

Пятдесятьчетверте коло гітпарады русиньскых народных співанок принесло такы конкурзны співанкы:

1. ДФК Ястрабчан – А за нашу стодолечку 2. Михаела Балінтова зо Зубного – Розвий ся мі, розвий 3. Інштрументална ґрупа РОСА зо Сербії – Жымна роса 4. Осиф Рудый і Василь Дура з Кошыць – То про тоту білу дівку Новотинкы: 5. ФҐ Тихопоточан з Тихого Потока – В нижнім кінці 6. ФҐ Шаріш з Пряшова – Заспало дівча.

Вашы голосы про три із шестьох співанок посылайте e-mailom на адресу: **kandrac@rozhlas.sk** а не забудьте на гесло – Шьпівам собі, шьпівам... На єдного щастливця чекать ЦД. Потішыть нас і ваша одповідь на вопрос: Што то є **КАСНЯ?**

Уж тепер вас кличеме слухати нашу релацію в неділю 28-го октобра і в пятницю 31–го октобра 2008. В неділю од 18.00 г до 18.30 г а в репрізі в пятницю в часі од 8.00 г до 8.30 г.

Молоды Русины перед взником свойой орґанізації

Гуменьскый Вігорлатьскый освітній центер быв 27. септембра 2008 нелем гостительом централной акці РОС – Співы мого роду, але і місцьом стрітнутя приправного выбору новой русиньской молодежной орґанізації, котрой закладателі ся зышли з ініціятівы Русиньской оброды на Словеньску. Было то уж друге стрітнутя приправного выбору, на котрім ся давали докопы пропозіції станов той орґанізації. В приправнім выборі споминаной орґанізації суть представителі з окресів Братіслава, Левоча, Стара Любовня, Меджілабірці, Снина, Свидник, Бардійов і Гуменне. Правда, же членове приправного выбору бы хотіли ословити і іншых молодых людей, котры мають інтерес о русиньску проблематіку, жебы ся голосили до молодежной орґанізації **МОЛОДЫ РУСИНЫ**, о котрій ся можете веце дознати на інтеренетовій странці: **www.molody-rusyny.sk**.

На стрічі были притомны представителі з Братіславы - **Петро Штефаняк**, **Міослав Кнап** і **Міослав Блажовскый**, за Стару Любовню то были **Івана Сивулькова** і **Мартін Караш**, за Бардійов **Маріянна Железна** а за Левочу **Катарина Фурінова**. Участници стрічі ся договорили на становах орґанізації, бо на стрічі были одпрезентованы дві роздільны концепції станов з тым, же

▲ *Шеф орґанізації Молоды Русины Петро Штефаняк, высокошколак в Братіславі, родак з Малого Липника.*

братіславскы членове допрацують становы до фіналной подобы. Членове ся тыж договорили і на назві орґанізації – Молоды Русины, бо орґанізація під такым назвом уж скоро рік екзістує і розвивать свою роботу в Братіславі. Добісідовали ся і на тім, же праві братіславска орґанізація є закладным і носным фундаментом новозакладаной орґанізації. Притомны ся договорили і на способі комунікації через інтернет, а мож повісти, же цілый приправный выбор уж комунікує каждоденні тов формов. Подобні было договарено, же вшыткы членове новой орґанізації мають і надале доповньовати мейловы адресы людей, котры мають інтерес доставати інформації о діятельстві Русинів і проблематіці, котра ся їх дотыкать. Наконець ся притомны договорили, же готовы становы буде давати на реґістрацію Русиньска оброда на Словеньску, котра буде главным партнером орґанізації Молоды Русины.

–мк–

Русиньскый форум

Жыєме в сторочі, коли Русины пережывають бурливы часы. Переконавають далшы зломовы боды в сполоченьскім, духовнім і народнім розвої. Суть нам чуджі народностны пруды, котры іщі теперь в 21. ст. нам крижують дорогу в области нами тяжко выдобытой і обновленой ідентіты і інтеґріты. То суть наслідкы того, же по 2. світовій войні ся насилу переторгла нитка нашого історічного розвоя, демонтовали ся русиньскы культурны і духовны традіції. Наслідком того політікы а за нима історікы 40 років таїли і фалшовали русиньску історію а намісто того до ньой монтовали псевдоісторічны і нам чуджі елементы. Тым дезорьєнтовали цілу єдну ґенерацію, розділили русиньску посполітость і ослабили народну імуніту. Настала силна асімілація, котра ся тягать дотеперь. Зато і днешня ґенерація ся так тяжко орьєнтує в сплетіню людьскых цінностей. Дахто з модерных „пророків" є за талярь охотный зробити будьшто. Моценьскы хутькы перевладають над народныма. В русинстві ся проявлять модерне новодобе матеріалне отроцьтво.

▲ *Традічны великодны їдла Русинів представила в Братіславі* ***ПгДр. Олґа Ґлосікова, ДрСц.,*** *діректорка Музею русиньской культуры з Пряшова. Фото* ***Інґ. Йозеф Конечни.***

Чом о тім говориме і пишеме?

На Словеньску ся ближыть списованя людей. Каждый бы ся мав задумати о тім, чім приспіє ку тому, жебы Русины ся обаторили: за Духовіча то было пробуджіня з глубокого сна а в теперішнім часі – з носталґії. Кажда сполоченьска зміна приносить зо собов окрем проґресу і неґатівны явы, на котры треба глядати лік. На жаль, тоты явы нас глубоко засягли аж до ядра свойов роздвоєностьов. Єдны ся бавлять на великых панів, другы за убогый талярь готовы продати і свою честь а треті без хребтовой кости давають собов маніпуловати.

Як з того выйти?

Єднотны ниґда не будеме, то каждый знать, але треба глядати холем злату середню драгу, жебы сьме обстали на розгодных жывотных крижоватках. Так роблять культурны народы. А тот момент приходить в добі списованя людей, што розгодне о нашій будучій просперіті і перспектіві. На тоту тему треба завчасу отворити діскузію, а то в русиньскій пресі, радіу і телевізії. Ку тому мають што повісти одборници з каждой области народного жывота Русинів на Словеньску. За орґанізацію той акції мала бы ся взяти РОС як верьховный орґан в сполупраці зо вшыткыма русиньскыма орґанізаціями. Зважовати треба вшыткы формы активізації русиньского обывательства а ку тому вчасні отворити в русиньскій пресі форум про публікованя поглядів людей.

Недавно в Словеньскім народнім музею в Братіславі была презентація музеїв народностных меншын на Словеньску з їх найтіпічнішыма їдлами і смаками. Меджі нима ся представив і Музей русиньской культуры з Пряшова тіпічныма великодныма їдлами. Русиньску експозіцію достойні презентовала діректорка музея ПгДр. Олґа Ґлосікова,Др.Сц. Експонаты їдел великодного русиньского стола своїма смаками притягували інтерес гостів выставы. Русиньску експозіцію не обышов ани єден участник выставы, на котрій выставляли свої експонаты сім народностных музеїв на Словеньску. Выналожме і надале намагу на пропаґованя Русинів на Словеньску, жебы нас майорітный народ і остатні народности в СР брали до увагы і не называли як „народ знівыдкы" і жебы сьме обышли крокы, якы ведуть „...нікуды".

ПгДр. Марія Хомова – Дупканіч
Лавреатка літературной Ціны
Александра Павловіча

Vyhlásenie

delegátov 10. Snemu Rusínskej obrody na Slovensku, ktorý sa uskutočnil 11. októbra 2008 v Bardejovských Kúpeľoch

Delegáti 10. Snemu Rusínskej obrody na Slovensku, ktorí sa zišli 11. októbra 2008 v Bardejovských Kúpeľoch konštatujú, že po roku 1989, kedy nastal oživujúci proces rusínskej národnostnej menšiny na Slovensku, a to najmä po založení Rusínskej obrody na Slovenku, predstaviteľky občanov Slovenskej republiky hlásiacich sa k svojmu rusínskemu pôvodu, boli dosiahnuté výrazne úspechy v obrodzovacom procese Rusínov a obnove rusínskej kultúry. Rusíni na Slovensku v rokoch 1952 – 1989 nemohli oficiálne používať a pestovať svoj rusínsky materinský jazyk, aby sa mohol zaviesť do výchovno-vzdelávacieho procesu a mohol sa používať v masovokomunikačných prostriedkoch, umeleckej či vedeckej sfére a pod.

Konštatujeme, že väčšina Rusínov na Slovensku neprijala rozhodnutie ÚV KSS v r. 1952 o ukrajinizácii Rusínov, ako aj ukrajinský jazyk za svoj materinský jazyk. Kladne hodnotíme skutočnosti, ktoré sa prejavili v uplatňovaní Ústavy Slovenskej republiky, Rámcového dohovoru Rady Európy, Európskej Charty regionálnych a menšinových jazykov v uplatňovaní práv Rusínov na Slovensku. Plne podporujeme snahu a aktivitu vlády Slovenskej republiky, ktorá uplatňuje uvedené dokumenty pri rozvoji záujmov rusínskej národnostnej menšiny na Slovensku. Málokto z Rusínov na Slovensku pred rokom 1989 veril tomu, že Rusíni opäť dostanú svoje práva, ktoré im boli nezákonne a proti ich vôli odňaté. Skutočnosť je taká, že na Slovensku bolo uznané právo Rusínov na existenciu samostatnej rusínskej národnosti, bol kodifikovaný rusínsky jazyk, štát podporuje finančnými dotáciami naše aktivity, vydávanie periodickej a neperiodickej tlače, knižné a časopisecké vydania v rusínskom jazyku, bolo povolené vyučovať rusínsky jazyk, (ktorý bol akreditovaný na Prešovskej univerzite ako študijný odbor), bolo zriadené rusínske múzeum atď. S potešením sme prijali výsledky sčítania ľudu v r. 2001, kedy sa k materinskému rusínskemu jazyku prihlásilo 54 904 občanov SR, čo oproti roku 1991 predstavuje nárast o 41%.

Napriek uvedeným pozitívnym skutočnostiam, ktoré dokumentujú, že aj naša rusínska národnostná menšina má možnosť rozvíjať svoju kultúru ako aj školskú problematiku, my, členovia Rusínskej obrody na Slovensku, ako aj členovia ďalších organizácii hlásiacich sa k svojím rusínskym koreňom, považujeme za svoju hlavnú povinnosť naďalej pôsobiť medzi Rusínmi tak, aby sa neustále rozvíjalo národnostné povedomie, aby sme mohli plnšie využívať všetky spôsoby, ktoré nám umožňujú vnútroštátne a európske právne normy a dohody.

Považujeme za potrebne, aby Ministerstvo školstva SR vyvinulo väčšiu snahu pre aktívnejšie zapájanie školských inštitúcii na realizáciu kompetencie rozvoja školstva národnostných menšín na jednotlivých stupňoch škôl. V tejto súvislosti považujeme za nevyhnutnosť požiadať štátne a samosprávne orgány o to, aby sa kultúrno – osvetové organizácie aktívnejšie zapájali do rozvoja kultúry rusínskej národnostnej menšiny.

Nepodporujeme pokusy, ktoré pripomínajú ukrajinizaciu rusínskeho obyvateľstva prostredníctvom Divadla Alexandra Duchnoviča v Prešove, ktorá smeruje k obnove pomerov spred roka 1989. V činnosti pri rozvoji rusínskej kultúry na ďalšie obdobie, budeme uplatňovať svoje práva a požiadavky a neželáme si, aby iná národnostná menšina zasahovala do života rusínskej národnosti a neprivlastňovala si rusínsku kultúru v prospech svojej kultúry. Je nežiaduce, aby do problematiky rusínskej menšiny na Slovensku zasahovali predstavitelia iných krajín a zahraničných zastupiteľských úradov.

Vládu Slovenskej republiky žiadame, aby svojou autoritou napomohla v našom úsilí o zachovanie východného byzantského obradu medzi obyvateľstvom v rusínskych obciach, ako aj práva počúvať hlásania Božieho slova v rusínskom jazyku, ktoré je Rusínom systematicky odopierané. Obe cirkvi východného obradu konštantinopoľskej tradície (gréckokatolícka a pravoslávna) majú nezastupiteľnú úlohu pri záchrane a rozvoji duchovného a kultúrneho dedičstva našich predkov. Svojím aktívnym úsilím tak prispejú aspoň k čiastočnému zníženiu vysokého stupňa asimilácie, ktorá existuje v rusínskych obciach a mestách.

Vyhlásenie delegátov 10. Snemu Rusínskej obrody na Slovensku považujeme za dokument, ktorého naplnenie bude smerovať k intenzívnejšej obrode všetkých Rusínov na Slovensku. Sme presvedčení, že vláda Slovenskej republiky, okrem rozvoja kultúrneho života Rusínov, bude úspešnejšie riešiť sociálne a ekonomické problémy regiónov, v ktorých žije rusínske obyvateľstvo Slovenskej republiky. Rusínska obroda na Slovensku bude aj naďalej predkladať vláde SR analytické materiály o živote Rusínov na Slovensku, ktorých súčasťou budú aj konkrétne návrhy na riešenie problémov obyvateľov rusínskej národnosti a ich materinského jazyka.

V Bardejovských Kúpeľoch 11. 10. 2008

Delegáti 10. Snemu Rusínskej obrody na Slovensku

Uznesenie

z 10. Snemu Rusínskej obrody na Slovensku (11. október 2008, Bardejovské Kúpele)

Snem Rusínskej obrody na Slovensku

I. vzal na vedomie:

1. Informáciu mandátovej komisie o uznášaniaschopnosti snemu.

II. schválil:

1. Rokovací a volebný poriadok 10. Snemu Rusínskej obrody na Slovensku (ROS).
2. Správu a hodnotenie činnosti a úloh ROS za obdobie od 9. Snemu ROS.
3. Správu Dozornej rady ROS o činnosti a hospodárení ROS.
4. Stanovy ROS.
5. Zloženie Koordinačného výboru ROS, vytvoreného v zmysle Stanov ROS.

III. zvolil:

1. Predsedu ROS pána Vladimíra Protivňáka.
2. Výkonný výbor ROS v zložení: Ing. Andrej Pavličko, Peter Štefaňak, Bc. Silvia Lysinová, Mgr. Miroslav Kerekanič, Ing. Vladislav Višňovský, Vlasta Ocetníková, Štefan Zima, Ing. Miron Krajkovič.
3. Dozornú radu ROS v zložení: Ing. Ján Dopirjak, Ing. Ján Magura, Viera Juričová, Anna Kováčová, Teodózia Lattová.
4. Pracovné komisie snemu v zložení:
   - mandátová: Viera Juričová, Mgr. Jozef Varholík, Ing. Ján Dopirjak;
   - volebná: Mgr. Alexander Franko, Bc. Martin Karaš, Emília Gubová, Anna Pagáčová, Ján Noga;
   - návrhová: PaedDr. Alexander Fecura, Dr. Ivan Bandurič, Jaroslav Rebej;
   - na úpravu stanov: Mgr. Miroslav Kerekanič, Ing. Miron Krajkovič, Štefan Zima;
   - skrutátorov: Ivana Sivuľková, Bc. Kristián Huňara;
   - zapisovateľka: Bc. Silvia Lysinová;
   - overovatelia: Mgr. Anna Kuzmiaková, Ľuboš Roman.

IV. ukladá:

1. Zabezpečiť oficiálnu nahrávku rusínskej hymny schválenú Svetovým kongresom Rusínov a dať ju k dispozícii aj Miestnym organizáciám (MO) ROS.
T: 30. 11. 2008
Z: predseda ROS
2. Vytvoriť základnú databázu informácií o sčítaní ľudu v roku 2011 prostredníctvom MO a aktivistov ROS a distribuovať ju medzi obyvateľov.
T: 31. 1. 2009 a stály
Z: VV ROS
3. Podniknúť všetky dostupné kroky k rozširovaniu prístupu k rozhlasovému vysielaniu Rádia PATRIA pre obyvateľov rusínskej národnosti.
T: stály
Z: predseda ROS
4. Spropagovať existenciu a činnosť novovzniknutej organizácie mladých Rusínov (www.molody.rusiny.sk) v jednotlivých MO ROS a napomáhať pri vzniku ďalších klubov tejto organizácie.
T: 31. 12. 2008 a priebežne
Z: predsedovia MO ROS

5. Predložiť schválené Stanovy ROS na zaregistrovanie Ministerstvu vnútra SR.
T: 20. 10. 2008
Z: predseda ROS
6. Zaregistrované stanovy doručiť MO ROS.
T: 15. 12. 2008
Z: predseda ROS
7. Prideliť MO ROS organizačné čísla a zaslať potvrdenie o ich pridelení vrátane identifikačného čísla organizácie.
T: 30. 11. 2008
Z: predseda ROS
8. Zosúladiť názvy organizácií s novým znením Stanov ROS.
T: 31. 12. 2008
Z: predsedovia doterajších OO ROS
9. Pripraviť Vyhlásenie 10. Snemu ROS, zaslať ho na príslušné inštitúcie a uverejniť v novinách InfoRUSYN.
T: 30. 10. 2008
Z: predseda a KV ROS
10. Doplniť plán hlavných úloh schválený na 10. Sneme ROS o navrhnuté a prijaté úlohy. Splnené body vynechať.
T: 30. 11. 2008
Z: predseda ROS

V Bardejovských Kúpeľoch dňa 11. 10. 2008

Za návrhovú komisiu: PaedDr. Alexander Fecura, predseda komisie.

На марґо 10. Сейму РОС - Або о сеймі по сеймі...

Мімо конкретных фактів, якы друкуєме в нашых новинках, сьме про вас, дорогы чітателі, приготовили і інтересну анкету яку мож назвати - сейм очами участників, де ся просиме на погляды, позітіва і неґатіва на спомянутый юбілейный Сейм РОС. На то, ці спомянуте велике свято Русинів, наповнило їх очекованя. Вірте, вашы погляды суть про нас цінностьов, бо в добрім хочеме дале продовжовати а плане обходжати.

Моніка Куртякова,
МО РОС Вырава

10. Сейм РОС оцінюю як принос до далшого ходу і покроку в роботі Русинів на Словеньску. Думам, же лем мы маме найвекше право бісідовати о нас, о нашых проблемах, далшій екзістенції, болях і о будучій роботі русиньской народности. Оцінюю, же проблематіка в русиньскім русі інтересує і молодых людей, якы ту днеска, хоць лем у малій кількости, представують свої погляды. Ведь суть то нашы наслідниці, а то же суть ту позваны є тыж позітівныйфакт. Днешнє засіданя было, подля мене, барз конштруктівне а зато єм із цілым ходом спокійна. Єм пересвідчена, же і днешнє стрітнутя Русинів прямує ку єдному цілю, якым буде зрахованя людей у 2011 році.

Петро Штефаняк,
Малый Липник, председа орґанізації Молоды Русины

Днешній юбілейный Сейм быв про мене першый а його ход із выслідками быв про мене абсолутні неочекованый. Місцями темпераментны выступы участників ня преквапили, но і так можу повісти, же быв на высокой уровни і добрі зоорґанізованый. Як наймолодшый участник сейму (позн. ред. мать 23 років) мушу повісти, же мі ту хыбовало векше заступліня молодых людей за окремы окресы. Ведь молодых ту виджу лем з окресу Стара Любовня і Пряшів. Намісто одповіді ся прошу: Де суть днесь іншы молоды Русины? Не были позваны, або не мали інтерес о русиньске діятельство? Дале бым хотів, абы до будучности РОС фунґовала жывше, флексібілніше і вірю, же праві послідній 10. Сейм РОС є першым великым кроком ку зближованю інштітуціоналного зебезпечіня ку обычайным людям.

Ярослав Качур,
МО РОС Гуменне

В рішінях днешнього Сейму переважала зодповідность, но думам, же уж не так зодповідне было приятя новых Станов. Главні зато, же з них выпливать много недорішеного. Наприклад таке, же ся зрушыли Окресны орґанізації, ся властні РОС вертать о такых десять років назад, а не допереду як іншы інштітуції. Думам, же предкладателі такого документу не додумали важность тых змін, як і тото, же може дакотры дотеперішні председове ОО РОС можуть нове рішіня поважовати за неґованя їх роботы. Єм радый, же вольбы выграв В. Противняк, зато же з його пропозіції єм веце чув русиньске сердце і духа. Но хочу повісти і тото, же пропозіції Яна Калиняка не треба одшмарйовати, зато же были передложены на барз высокій і професіоналній уровни. Наконець хочу додати „мотто" про далше діятельство Русинів: Не захранюйме жывот нашых предків, але **жыйме їх радостным жывотом під Божов охранов.** Ведь так сьме были, мы, страша ґенерація, выхованы.

Mária Gmitterová,
zástupkyňa vedúceho odboru kultúry na MsÚ Bardejov

V prvom rade chcem poďakovať za pozvanie, a to aj v mene primátora mesta Bardejov pána Hanuščáka. Som rada, že na Sneme môžem prezentovať názory za mesto Bardejov. Našou úlohou v meste, ktoré je zapísané do svetového dedičstva UNESCO, je hľadať taký model spolunažívania obyvateľov, aby bol inteligentný a korektný a aby sa rôzne menšinové skupiny v Bardejove cítili spokojne. Rusíni sú jednou z nich, ich zastúpenie v našom meste je veľké a je pred nimi vytvorený rešpekt. Veď je prirodzené, že tam, kde sú etnické skupiny v prevahe, odráža sa to na rozvoji územnej samosprávy. Naša malosť sa prejavuje len tým, že nedokážeme byť hrdí na našich ľudí, ktorí niečo v živote dokázali, úspech sa bohužiaľ ešte aj teraz cení len v Amerike a nie na Slovensku. Som prekvapená, v akom hojnom množstve ste sa tu dnes zišli a s úplnou skromnosťou konštatujem, že sa na 10. Sneme Rusínov cítim dobre.

Мґр. Осиф Вархолік,
председа МО РОС Стропків

Наша орґанізація робить вшытко, абы розвила ідею русинства у цілім окресі Стропков. Таку ідею очекуєме і од централной РОС, абы была надале достойным партнером при їднанях з міністрами, посланцями і далшыма компетентныма представителями штатных сфер ітд. Не любило ся мі, же ся ту днеска мало бісідовало о школстві. Єм діректором ОШ у Колобовцях, зато школьска проблематіка ся ня дотыкать. У нас на школі учу русиньскый язык на доброволній базі, а такых учителів є істо по нашых русиньскых селах вельо. Зато думам, же РОС бы мала упрямити увагу веце на такых добродителів а підпоровати їх у такых активностях. Тыж хочу повісти, же цільом нашой орґанізації є, абы молодеж у колбовскій долині не забывала на традіції, обычаї і культуру нашых предків. Но барз бым быв радый, кебы РОС ся в першім ряді заподівала проблематіков школства, як уж єм повів, бо о культуру є у нашім реґіоні достойні постарано.

За одповіді дякує
С. Лисінова

Русин – душов і тілом вірный своїм традіціям

(Присвячено 60–ій річниці з дня народжіня Миколая Коневала)

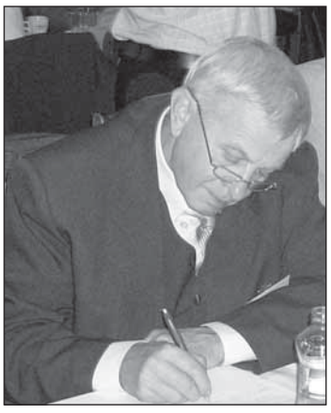

*В обколесіню прекрасной природы смерековых і буковых лісів, шырочезных полян зо стародавныма деревяныма хыжками, лежыть у старолюбовняньскім окресі знаме русиньске село Камюнка. Село прославили нелем красны фестівалы, але і многы вызнамы культурны і літературны діятелі, як наприклад знамый учітель і закладатель колектіву Барвінок **Штефан Біттнер**, русиньскый писатель і байкарь **Миколай Ксеняк**, геречка ТАД **Анна Біттнерова**, з молодшой ґенерації суть днесь знамы: **Олґа Ґлосікова**, діректорка Музею русиньской культуры в Пряшові ці сучастный шеф Барвінку, співак і наш дописователь **Мартін Караш,** а в непосліднім ряді і наш сучастный юбілант **Миколай Коневал,** без котрого ся в Камюнці не заобыйде жадна культурна акція.*

М. Коневал, вірный і одданый цілым своїм єством Русин, народив ся 30. октобра 1948 в Камюнці родичам Миколайови Коневалови і Марії, родженій Сивульковій. Днесь уж росне четверта ґенерація Коневаловых Миколаїв (окрем отця і його сын і внук). По закончіню основной школы (в тім часі была і в Камюнці українська школа і школярі ся в ній учіли по українськы) в роднім селі М. Коневал штудовав на Середній промысловій школі електротехнічній в Пряшові, котру завершыв успішнов матуров у 1968 р. По школі собі повинні одкрутив 2 рокы як вояк в Чехах коло Ашу. Його першым заместнавательом была Окресна польногосподарска справа, по ній Заводы 1. мая в Старій Любовні і ЄРД в Гніздах, але і во Світі і на Чехах. Тото стигнув наш юбілант до 1993 року. А потім го судьба повела за далеке і шыроке море аж до Америкы. У нас роботы было поменше, і тота была слабо плачена а М. Коневалови требало постарати ся о родину – жену і троє дітей. А так пішов за роботов, як даколи поодходили з родного краю многы нашы русиньскы предкы. Окрем тяжкой роботы по высочезных будовах в Америці, ходив до церькви і співав в церьковнім хорі при Ґрекокатолицькій церькви Св. Духа в Ню Йорку – Бруклині, де співав і соло. За великов млаков робив М. Коневал повных вісем років. Там утерпив і тяжкый ураз, кедь упав з великой вышкы. Три рокы го давали дохторі до копы. Од того часу є дома на заслуженім одпочінку. Але не сидить дарьмо. Уж довшый час М. Коневал зберать і записує камюньскы традіції, фолклор, звыкы, творить властну поезію, котру сьме публіковали і в нашых новинках. Свої богаты запискы і властну творчость знать М. Коневал добрі схосновати і при модерованю камюньскых Днів русиньскых традіцій, котры собі свойов высоков уровньов здобыли велику популярность нелем в Камюнці, але в цілім старолюбовняньскім окресі і мімо нього. І при орґанізованю русиньскых акцій не стоїть М. Коневал боком а помагать з чім годен.

Треба повісти, же М. Коневал быв одмаленька выхованый в хрістияньскім дусі і любви ку нашому церьковносляваньскому обряду. І в сучастности помагать як член кураторского збору в Камюнці. Барз го мерзить, кедь по дакотрых русиньскых селах ся словакізує наш обряд і в церькви ся нашым Русинам священіци пригваряють по словеньскы.

Дав бы Бог, жебы сьме такых вірных і робітных Русинів, як наш юбілант Миколай Коневал, мали чім веце.

Много міцного здравічка, родинного щастя, успіхів до далшой культурной і літературной роботы юбілантови Миколайови Коневалови вінчує Русиньска оброда на Словеньску і редакція Інфо Русин. На Многая літа, Миколай!

А. Кузмякова

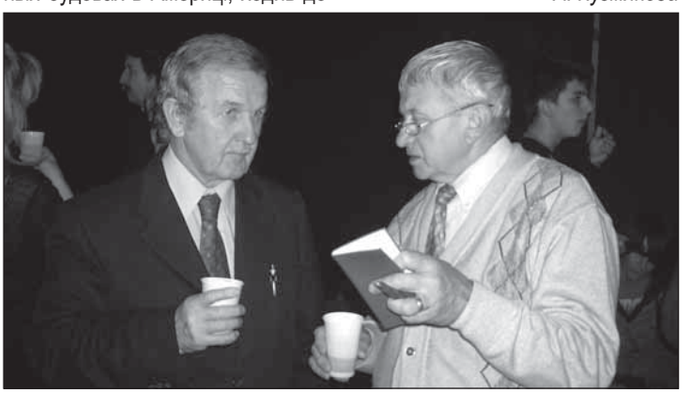

▲ *Нашого юбілянта Миколая Коневала з Камюнкы поздравили і орґанізаторы Пряшівского свята – МО РОС в Пряшові (28.10.2008). На фотці А. Кузмяковой бісідує зо своїм родаком Доц. ПгДр. Осифом Сипком, ЦСц. з Пряшівской універзіты.*

Миколай Коневал

Сон

Вночі ся мі снило: Молив єм ся...
Отче наш, Богородице Діво...
Святили сьме зіля...
Была там і Пречіста Діва Марія,
тримала над нами свій плащ
хранила Русинів – нас.

* * *

Так мене учів отець ся молити,
Так і я учу свої діти.
Мати Божа, Русинів выслухай
Заховай наш обряд про русиньскый край.

Зо серії концертів „Я Русин был, єсьм і буду” в Кошыцях

Красный підвечір повный гумору, співу і танця могли прожыти кошыцькы Русины і їх сімпатізанты в неділю 12. октобра 2008. В тот день їх своїм красным проґрамом пришли потішыти молоды люди – ФК зо Стропкова і ФК Краснобрідчанка з Красного Броду. Акція під назвом **Русин співать, ці є старый або молодый** была друга зо серії 3 концертів під сполочным назвом **„Я Русин был, єсьм і буду”.**

Стропковчанів вів Матєй Кнежо. Хореоґрафков Краснобрідчанкы была Анна Реґрутова а орґанізачнов шефков Ґабрєла Худінова. Гармоніковый допровод: Златіца Тімчіскова.

Аплавз вдячной публікы до послідного місця заповненой салы Южану не мав кінця–края.

Акцію зорґанізовала Місцна орґанізація РОС в Кошыцях з фінанчнов підпоров МК СР.

Участници концерту были наконець позваны на послідній концерт, котрй ся під назвом **Од сердця к сердцю (26.10.2008),** на котрім выступлять звізды русиньского неба: **Марія Мачошкова**, **Ганка Порачова** і **дуо Петрашовскых**. Музичный допровод їм буде робити FORTE PRODUKTION **Андрія Кандрача**. *–МБ–*

▲ ***М. Біцкова,** председкыня МО РОС в Кошыцях, дякує фолклорным колектівам з Красного Броду і Стропкова за інтересный концерт.*

ПІДКАРПАТЬСКА РУСЬ У ФОТОҐРАФІЯХ

7. октобра 2008 о 15. год. ся в просторах Музею русиньской культуры (МРК) у Пряшові одбыла святочна презентація фотоґрафій чеськой авторкы Даны Кіндровой. Інтересна выставка під назвом **Підкарпатьска Русь** представує чорнобілы фоткоґрафії одзеркалюючі факты і дінамічну реаліту жывота на Підкарпаті. Є то выгра або програ? Же настали такы часы, кідь мы не знаме, одкы походить наш род і де го маме глядати... Може і тоты думкы вели авторку ку тому, же зробила збірку такых фотоґрафій, бо в послідним часі є вельо Чехів, якы собі зачінають усвідомльовати свою історію. Хоць не суть Русинами, так НИХТО не може вымазати історічный факт, же Підкарпатьска Русь была даколи сучастьов Чеськословеньска... Д. Кіндрова є носителька 8 оцінінь світового формату Euro press foto і є гуманні орєнтована. Своїм ділом присвятила увагу Русинам у їх різных жывотных сітуаціях, як робота на селі, свадьба, погріб, радость смуток ітд. Фоткы суть з розмаїтой річной добы, а їх чорнобіла форма припоминать іщі веце автентічность реалного жывота на Підкарпаті. Славностный акт одкрыла **діректорка МРК ПгДр. Олґа Ґлосікова, Др Сц.** Она повіла, же собі маме вшыткы усвідомити, яка є цінна наша минулость, бо праві она творить основу будучности, як і то, же є барз рада, же презентація фотоґрафій ся одбывать праві в МРК. Головні зато, бо авторка у своїх фотоґрафіях представує жывот Русинів, як і іншых народів у якых є єден сполочный знак - **АЗБУКА**. Звыразнила як добрі видно, же авторка жывот славяньскых народів через фотаґрафії прожывать. Діректорка музея своїм одборным выкладом о выставленых фотоґрафіях, авторці і о історії Підкарпатьской Русі розшырила іщі веце русиньскый музейный фонд. Тыж повіла, же о фотоґрафії є великый інтерес і в далекім Пітсбурґу, як і то, же фотоґрафка Д. Кіндрова мать велику підпору од Світового конґресу Русинів. Таж передтставила і книжку-каталоґ із єднакым назвом Підкарпатьска Русь, де суть вшыткы фотоґрафії. Акції ся неочекавані (што было і милым преквапліньом про самотну діректорку музея) зучастнили і цінны гості - **Гелена Мішкуфова,** заступкыня діректоркы Чеського центра в Кошыцях. Праві тот центер дав можность презентовати фотоґрафії Д. Кіндровой в МРК у Пряшові. **Штефан Рак**, єдиный професор гры на ґітару у ЧР, якый ся вызнав, же є походжіньом Русин, участникам розповів, як го родичі адоптовали із Подкарпатьской Русі по другій світовій войні. Тыж повів, же часто навщівує Україну, іщі теперь там глядать своїх предків. По слідах за своїма предками зконштатовав, же аж на Україні порозумів, як Києв не рад чує, же Русины не суть Українці. Далшым гостьом быв **Алфред Стрейчек**, чеськый театралный герець, якый вєдно із Ш. Раком ексцелентні представили сценічну форму, допроваджану ґітаровов гров. Великый аплавз у музею наводив їх завершалный емотівный „співаный і граный" цітат од Я. А. Коменского: „**Вшытко в жывоті ся дасть направити милым теплом ласкы".** Быв то досправды імпровізованый вклад на акцію. Монолоґом ся на акції представив і знамый герець ТАД-у **Іґор Латта**, якый вшыткым участникам пожелав, абы ся любовали тыма красныма фотками. О тім, же діректорка музея О. Ґлосікова „жыє" музейництвом, свідчіть і факт, же сучастьов выставкы была презентація робот із Підкарьпатьской Русі. Думка обогатити выставку о автентічны діла з Підкарпатя, якыма были вышывкы, мальованы яєчка ідт., была досправды фантастічна. „Самы вшытко твориме, є то наша історічна повинность" – то суть єй завершалны слова, якы гварять за вшытко.

С. Лисінова, фото авторкы

▲ ***Гелена Мішкуфова**, заступкыня діректоркы Чеського центра в Кошыцях і діректорка МРК **ПгДр. Олґа Ґлосікова, Др.Сц.** при святочнім отворіню выставкы.*

▲ *Інтересным проґрамом обогатили вернісаж выставкы гості з ЧР – **Штефан Рак** (грать на ґітарі) і **Алфред Стрейчек.***

PIROHY SONG – Співанка о перогах

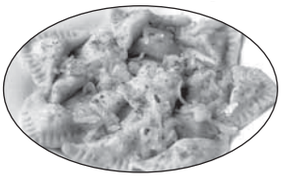

Нашы русиньскы співанкы ся у світі ставають чім дале, тым веце популарнішы. Може і зато, же мають велике богатство репертоару з нашых русиньскых традіцій. Неоділнов частьов нашых традіцій є і добре їдло, главні перогы. А праві перогам присвятили америцькы Русины і єдну красну співанку. Фурт сьме у дачім інакшы од остатніх народів, што ся і тепер потвердило, бо о перогах бы лем так дахто не выдумав співанку. Факт, же тото їдло є в Америці барз популарне, потверджує і акція під назвом „**Нашы перогы"** (Our pirohi), котра ся одбыла 16. октобра 2008 у америцькім Binghamtone, в домі Св. Михаєла. Тот день належав досправды перогам, їх приправі, коштованю і русиньскому фолклору. Америцькы Русины, якых участь на акції была богата, собі праві через тото їдло заспоминали на своїх предків. На уроці споминань на свої бабкы і прабабкы і на їх смачны перогы, зложыли співанку, яка ся подля орґанізаторів Карпато-Русиньского общества в США стала **гітом Америкы**. Автором співанкы, як і єден із орґанізаторів акції є **Jerry Jumba**. Музична режія і переклад до русиньского языка зробила Анна Валко. Мы теперь друкуєме, як першы на Словеньску, премєру русиньской співанкы, зложеной в Америці.

До співаня і доброго смаку до їджіня!

Нашы перогы – Our pirohy
Будеме вам пісню співати,
як перогы готувати.
Што купити, жены мусять знати,
як то муку помішати.

Бандуркы сыр, капусту, леквар,
скласти довєдна Божый дар.
Розкачати, різати, повнити,
До воды дати кыпити.

А як зцідиме воду,
то час їсти, ніт голоду.
Свіжу цібулю масло додати,
і перогы смаковати.

-р-

НАЙМАСОВІШЫЙ КОНКУРЗ РУСИНЬСКОГО СПІВУ

Тото є гімнічна співанка цілословеньского конкурзу русиньского автентічного співу, котрый уж осмый рік під назвом СПІВЫ МОГО РОДУ орґанізує Русиньска оброда на Словеньску. За вісем років ся на тій наймасовішій культурній акції РОС вычеряли стовкы співачок, співаків, музикантів, прозвучало величезне богатво русиньскых співанок, котры бы ся не змістили ани до трьох великых співників. По селах і містах сниньского, гуменьскогом, свидницького і меджілабірского окресу были зорґанізованы концерты дітьскых і дорослых співаків з розмаїтых сел і міст русиньского реґіону. Започата традіція продовжовала і того року 8. річником конкурзу Співы мого роду.

Десяткы новых співанок, копа радости, спокійны участници, новы тварі, професіоналны концерты, безхыбна орґанізація і много далшых, главні позітівных привластків мож повісти о централній акції РОС Співы мого роду, котра ся одбывала од 24 до 28. септембра 2008 в містах і селах окресів Гуменне, Снина і Меджілабірці.

▲ *Красный образ буде співачці припоминати участь на конкурзі.*

Подьме собі заспівати нашы співаночкы,
Бо давно їх уж співали бабы і мамочкы.
СПІВЫ МОГО РОДУ завше прозвучайте
В нашых сердцях та і в души Навікы зостаньте!

Цілословеньскый конкурз є шпеціфічный тым, же выглядавать і підпорує молоды таленты а такой пропаґує і представує шырокій громаді людей уж довгорічных а істо і добрых співаків з нашого реґіону, а в непосліднім ряді пропаґує і нашу народностну меншыну надалеко. Ани т. р. то не было інакше. Через рік ся по окресах на окресных або выберовых співацькых колах выберали тоты найліпшы співаци, котры потім поступили на централный конкурз. Готовили ся нотовы записы про музику, доладжовали ся сценарі і модераторскы тексты...

▲ *Памятна фотка із завершалного ґалаконцерту Співы мого роду 2008 (дітьской части) в Меджілабірцях.*

▲ *Каждый выкон співаків на конкурзі слідовала одборна порота, в котрій сиділи М. Пайзінкова, А. Фецура і М. Чокинова.*

24. септембер 2008 одштартовав маратон концертів, маратон співанок, котрый ся зачав дітьскыма концертами в Улічі, Ублі, Кленовій і в Меджілабірцях. Молоды співаци і співачкы співали за допроводу людовой музикы ФК Хемлон з Гуменного і каждый хотів подати штонайліпшый выкон.

ДІТИ ДІТЯМ. І так бы мож было характерізовати дітьскы концерты, котры модераторскы вела Ленка Маґурова, бо молоды співаци выступляли главні про дітьску публіку, котра своїх ровесників знала найліпше підпорити міцныма аплавзами. Правда, же вшыткы были „выборны", но найліпшый може быти лем єден. А так лавреатом тогорічного конкурзу в дітьскій части ся стала Сімона Федоркова з Ублі. Але можу вам сміло повісти, же вшыткым дітям патрить велика хвала і узнаня, бо доказали за три дні нелегкы зграв-кы з орхестром а іщі ку тому і пять тяжкых концертів з пресунами автобусом. А тото вшытко звладали як професіоналы, без тремы, без страху і сміло. Єдным словом мож повісти, же роснуть нам великы таленты нашой русиньской людовой співанкы.

Субота і неділя уж належала дорослым співакам, котры ся подобні як дітьскы співаци зышли з окресів Стара Любовня, Сабінов, Пряшів, Свидник, Бардійов, Меджілабірці, Гуменне, Снина і з іншых. У першый день, подобні як молодеж, їх чекала зграв-ка з орхестром а по обіді уж і перше выступліня в Стащіні. Быв то прекрасный концерт а выступаючім аплавзовала повна сала культурного дому в Стащіні. Недільны два концерты в Меджілабірцях і в Гуменнім были на высокій уровни а тот гуменьскый быв цалком выпроданый. Атмосфера в салі Вігорлатьского освітнього центра ґрадовала. Модераторску „тактовку" собі в тім році взяли на плеча Людмила Капральова і Мартін Караш, котры словом провадили вшыткы три дорослы концерты. На конець гуменьского ґалаконцерту ся крестило, бо лавреаты конкурзу Співы мого роду – Марія Чокинова, Маріянна Железна, сестры Качмаровы, Тріо Маковіца, Тріо Маґуровых, Дуо Івана Сівулькова – Мартін Караш і Лівія Густякова наспівали в сполупраці з Мірославом Кереканічом, автором проєкту в рамках акцій РОС – ЦД RUTHENYKA. Покрестила го Мґр. Ева Арвайова, шефка одбору культуры ВУЦ Пряшів і ПгДр. Павол Мікула, діректор одбору меншыновых культур Міністерства культуры СР.

На кінці остали уж лем дві милы повинности. Выголосити лавреата 8. цілословеньского конкурзу в дорослій части, котрым ся стало ***дуо хлопів з Маковіці – Павел Феценко і Ярослав Чура зо Свидника.*** А тов послідньов і милов повинностьов, котру я зроблю за вшыткых выступаючіх і публіку, є подякованя про Мірослава Кереканіча, методіка Вігорлатьского освітнього центра в Гуменнім і активного члена РОС, котрый нелем, же є душов і сердцьом той акції, але радив, вів і орґанізовав повных вісем років екзістенції того успішного фестівалу. ДЯКУЄМЕ МІРОСЛАВЕ!!!

–МК–

фото Ю. Каммер

▲ *На Ґалаконцерті Співы мого роду зліва. І. Бандуріч, председа РК РОС в Бардійові, Е. Арвайова, шефка одбору культуры ПСК в Пряшові і Др. П. Мікула з МК СР.*

Перша екуменічна стріча Лемків

Дештруктівне антірусиньске діятельство в Підкарпатьскім реґіоні у Польску было корунноване успіхом... І так мож характерізовати акцію, яка ся одбыла 16. октобра 2008 у польскых Мичковцях (приближно 200 км од Пряшова). У ценрі екуменічной культуры в Харітатівнім домі ся зышли представителі русиньской і україньской народности, православной і ґрекокатолицькой віры, абы декларовали толеранцію і єдноту славяньскых народів, народностей і вір. Подля многых одборных выкладів, на екуменічній стрічі праві у тім Підкарпатьскім реґіоні не суть дотеперь выяснены національны чутя спомянутых народностей. Подля орґанізатора акції і діректора споминаного центра о. **Богдана Ясіка – „...** цільом акції є зближовати нашы культуры, реліґію екуменічну, обогатити участників о богату історію, вести ку діялоґам, взаємной толеранції і забранити діскрімінації. Сьме рады, же ся у нашім ценрі стрічають вшыткы народности і віры. Мімо таких стріч ся ту одбывають різны літні реліґійны таборы про діти і молодеж, стрічі скавтів і гендікепованых людей. Даваме ту можность жыти людям без домова або соціалного забезпечіня". На семінарі одзвучали рефераты на темы: **Лемкы в минулости і сучастности**, **Етноґенеза Лемків і Лемківщіны, Православія на Лемкшвщіні у 1914-1947 роках, Апостолска адміністратура Лемківщіны, Ґрекокатолицьке духовенство україньске у Єпархії Прземискєй і Адміністратуры Апостолской, хрістиянство екуменічне.** Русинів зо Словеньска на акції у Польску репрезентовала діректорка Музея русиньской культуры в Пряшові, **ПгДр. Олґа Ґлосікова, ДрЦс**. Она на професіоналній уровни предложыла у своїм рефераті выскумный розбор о **Сітуації Лемків на теріторії Словеньска**. Наконець звыразнила і декларовала єдноту славяньскых народів і толеранцію окремых народностей. В дусі екуменічна ся несли і цінны дарункы, якы были переданы гостям. Тым найінтереснішым была молитва Отче наш, вышывана на тканім полотні по старославяньскы, україньскы і лемківскы. Тот дарунок дістала і діректорка русиньского музея і буде выставленый в пряшівскім МРК. Сучастьов акції было і посвячіня помника Св. О. Пія, якый ся находить в ареалі центра екуменічной культуры. О культурно-духовну часть проґраму ся постарали Православный хор із польскых Ґорлиць і ФК Маковица зо Свидника. Акція ся скінчіла бісідов на „***Лемківскій ноті".***

▲ *На першій екуменічній стрічі Лемків у польскых Мичковцях выступила і діректорка МРК з Пряшова **ПгДр. Олґа Ґлосікова, ДрСц.** з рефератом на тему Лемкы на теріторії Словеньска (на фото перша справа сидить).*

С. Л., фото авторкы

Мінісканзен макет Деревяной архітектуры славив 1. юбілей

В польскых Мичковицях у Центрі екуменічной культуры Яна Павла II. ся находить інтересный Мінісканзен макет деревяных церькви, якый є єдиным на світі такого характеру. Т. р. – 16. октобра славив свій першый юбілей і подля автора проєкту **Богдана Ясика**, діректора споминаного центра, „*...сканзен за єден рік навщівило веце як 280 тісяч людей. Быв выбудованый за пів рока на основі проєкту за сполупраці із Українов і Словеньском.* Авторами макет суть манжеле **Куліґовы з Ржешова**, якы кажду єдну церьков вырізовали із великого множства букового дерева. Про інтерес, єдна церьков ся робить приближно 2 дні. У сканзені ся находить высше 120 макет з трьох штатів – з Польска, Україны і Словеньска. Макеты суть зроблены подля реалных документів і фотоґрафій з окремых церькви в середньому 1: 25. З нашых церьви у сканзені найдете храм з Тополі, Кривого, Улич – Кривого, Яблінкы, Трочан ітд. До кінця рока ся буде мінісканзен розшырьовати о далшы деревяны перлы, переважні з України, абы ся зкомплетизовав „світ" храмів з трьох штатів вєдно.

–сл–

◄ *Деревяны макеты нашых храмів.*

Камюньскы вечуркы

Стрічаме людей, споминаме, утримуєме традіції, співанкы, традічны народны крої, вышывкы... Тото вшытко належыть ку проєкту „Камюньскы вечуркы", який підпорило МК СР в рамках ґрантового проґраму народностных меншын про 2008 рік. Автором проєкту був **председа МО РОС в Камюнці М. Караш.** Тот проєкт ся одбывав од мая аж до октора 2008 р.

Камюньскы вечуркы была акція, на котрій ся стрічали люди різных ґенерацій і професій. Робили сьме выскум через награвкы на діктафон на тему: **Звыкы і традіції села Камюнка в часі цілого рока.** Ту, главно старшы Камюнчане, бісідовали молодым о тім, як ся у селі жыло і якы вызнамны дата ся через рік одбывали, якы ремесла люде робили, як пережывали свята, якы были звыки на спомянуты свята ітд. Было барз інересне чути факты з того часу, коли сьме мы молоды іщі не жыли. Інтересно было познати, який тяжкый жывот быв у тім часі і яку зодповідность мали уж тогды діти. Через бісіды і споминаня ся одбывала і друга часть проєкту, якым было вышываня автентічного камюньского кроя, конкретніше кошель про ФК Барвінок. Вышывали їх главні старшы, но і молоды дівчата мали інтерес научіти ся дашто од старшых. Хоць уж час на проєкт минув, участници собі звыкли на стрічі і мають розроблено копу роботы на вышывках, зато ся стрічі надале роблять. Русиньска оброда на Словеньску ся буде снажыти надале тот проєкт просадити і застрішыти. Зато, же ціла філозофія проєктку выходжать з автентічных звыків, як наприклад прядок (ВЕЧУРОК), де ся бісідують фіґлі, приповідкы, пословіці і т. п. Участници співають співанкы з давных років а через тото ся вертають до тых часів, коли ся реально одбывали на вечурках прядкы.

В неділю 26.10.2008 в Культурнім домі в Камюнці, в рамках місяця почливости ку страшым, приготовив Сельскый уряд у Камюнці посиджіня і культурный проґрам про сеніорів, де быв оціненый і проєкт Камюньскы вечуркы. Вызнам проєкту є у його конкретных кроках і в поступности роботы – вышываня рубашок, якы будуть служыти членам ФК Барвінок, велике богатство інформацій награтых на діктафон, котры будуть поступні служыти на выпрацованя публікації, напр. Книжка о традіціях, співанках і танцях у селі Камюнка. Сучастні будуть одложены в архіві ФК Барвінок. Станут ся іншпіраційов про ведучіх і хореоґрафів спомянутого уж 56–річного ФК Барвінку.

▲ *Зліва М. Караш награвать камюньскы традіції од своїх родачок п. Ванчіковой і Выростковой, бывшых учітельок.*

Нашы стрічі приносять великый хосен вшыткым участникам. Добрі і ужыточні прожытый вольный час сеніорів і молодых, передаваня жывотных скусеностей з розмаітых областей жывота ся такым способом переносить з єдной ґенерації на далшу. Позберати оправдивы автентічны пригоды зо жывота старшых людей є про нас молодых великов цінностьов. Тото вшытко і многы іншы позітіва про жытелів села Камюнка принесли спомянуты Камюньскы вечуркы. В рамках оцінюваня проєкту ся культурной акції зучастнив і председа РОС **В. Противняк**, який вшыткым сеніорам, котры ся запойовали до акції, особні подяковав за сполупрацу з РОС, преважні за підпору рсинства на Словеньску. Передав їм Дяковны листы і окремо подяковав представителям села і Єдноты пензістів за коректну і плодну сполупрацу. Вызнам навщівы председы РОС быв омного векшый і у тім, же собі выслухав погляды представителів села, членів МО РОС і заступців пензістів в неформалній діскузії. Высвітлив їм заміры РОС, представив діятельство а тым допоміг до ліпшой інформованости людей про дальшый розвой русиньскых вопросів в Камюнці. Тыж собі выслухав позітівны реакції участників Камюньскых вечурок. На основі того приобіцяв, же РОС і т. р. приготовить проєкт такого харктеру. На проєкт суть позітівны погляды нелем з рядів участників акції, але і іншых назаінересованых людей, котрым ся тота ідея видить барз розумна і ужыточна. Основным вердіктом з Камюньскых вечурок є, же треба собі брати приклад зо старшых людей, якых учітельом быв сам жывот. Найважніше є научіти ся од них зодповідности і дісціпліны. Треба пороздумовати о далшых формах проєктів про молодеж, через якы ся будуть будовати іщі векшы чутя ку родному краю, історії, традіціям предків, якых в сучастности уж не є так вельо. Думам, же лем єдностранне заміряня молодых і непознаня своїой історії може вести тоту сполочность ку народностній катастрофі.

▲ *Камюнчанкы при вышываню.*

Наконець хочу подяковати МК СР і РОС за підпору проєкту. Дякую главні членам Єдноты пензістів і далшым участникам, котры нам помогли реалізовати Камюньскы вечучкы, до якых вдыхли правдиву душу Русин. Дякую вам вшыткым.

М.К.

Zakarpatskí Rusíni žiadajú autonómiu pod hrozbou vyhlásenia štátnosti

Mukačevo 26. októbra (TASR) - Delegáti II. Európskeho kongresu zakarpatských Rusínov, ktorého dejiskom bolo počas víkendu ukrajinské Mukačevo, vyzvali Zakarpatskú oblastnú radu, aby k 1. decembru 2009 zriadila Rusínsku autonómnu oblasť s vlastnou samosprávou. V opačnom prípade avizovali vyhlásenie samostatnej republiky Rusínov.

Delegáti spoločného fóra tzv. Sojmu zakarpatských Rusínov a Národnej rady zakarpatských Rusínov prijali uznesenie o obnovení republiky Podkarpatská Rus, ktorá vznikla 22. novembra 1938.

V zmysle tohto rozhodnutia však dôjde k vyhláseniu samostatného štátu Rusínov iba v prípade, že kompetentné ukrajinské orgány nevyhovejú uvedenej požiadavke, ktorá je údajne v súlade s výsledkom referenda z roku 1991, keď sa za autonómiu vyslovilo 78 percent občanov.

Najvyšší predstaviteľ Sojmu zakarpatských Rusínov Dimitrij Sidor súčasne pre médiá uviedol, že uznesenie kongresu o samostatnej štátnosti zakarpatských Rusínov by nadobudlo platnosť okamžite v prípade:

- vyhlásenia výnimočného stavu ukrajinskými orgánmi;
- prenasledovania alebo represálií voči rusínskym aktivistom;
- pokusu o zmenu územno-samosprávnej jednoty príslušnej oblasti;
- pokusu ukrajinských nacionalisticko-teroristických skupín o okupáciu územia.

Sidor zároveň vyjadril vďaku približne 500 aktivistom proruskej strany Rodina, ktorí pricestovali do Mukačeva z rôznych kútov Ukrajiny a pomáhali zabezpečiť nerušený priebeh kongresu Rusínov.

Забава молодых Русинів в главнім місті

25. октобер 2008 у Братіславі належав нашому русиньскому темпераменту, співу, танцю, їдлу і добрій забаві під назвом **2. Русиньска забава.** Акцію зоорґанізовало ЗІРЗ і Молоды Русины. Подля слов єдного із орґанізаторів, председы орґанізації Молоды Русины **Петра Штефаняка** *„2. забава была автентічніша в порівнаню із першов, переважні в тім, же цімбалова музика* ***Соколей вытворила досправды русиньску атмосферу".*** Тыж высоко оцінює способ, якым тота людова музика під веджіньом

▲ *На 2. Русиньскій забаві в Братіславі выступив і Доц. ПгДр. Михал Штеньо, ЦСц., председа ЗІРС.*

М. Кереканіча вытваряла меджі участниками забаву – *„ходили доокола із гармоніков, при каждім ся заставили і грали на желаня. Так вытваряли іщі ліпшу атмосферу. За каждый выступ жали заслуженый аплавз."*

У своїм приговорі П. Штефаняк повів, же орґанізація Молоды Русины хоче розшырьвати членьску базу і апеловав на молодых Русинів, жебы ся голосили ку свому родному. Вшыкых позвав на їх сістематічны стрічі, якы ся одбывають кажду суботу в тілоцвічні ШД Млада ґарда.

О милу несподіванку ся постарали **3 молоды дівчата зо Шумяца,** якы пришли на забаву нечекані і такой зачали співати русиньскы співанкы.

Меджі цінныма гостями была і **делеґація з Мадярьска** на челі з **Олґов Філцер,** вельвысланкыньов за народностны меншыны в Мадярьску, котра ся перша пригварила участникам акції. Вшыткых привитав і председа ЗІРС-у **Доц. МУДр. Михал Штеньо, к.н.,** а по ним выступив і бывшый председа **СРПС Доц. ПгДр. Василь Хома, к. н.,** А нато ся уж цілым берегом Дуная озывали нашы русиньскы співы, бісіда, нефалшована забава, єдным словом, незабытный зажыток, ку котрому приспіло і выступліня ФК Хемлон з Гуменного.

–сл–

Перше сходзованя новозволеного ВВ РОС

19-того октобра т.р. ся в просторах РОС на ул. Левочскій ч.9 у Пряшові одбыло перше засіданя новозволеного Выконного выбору РОС. Засіданя отворив і вів председа РОС В. Противняк. Першым бодом проґраму было розділіня функцій. Членове за **підпредседу РОС єдногласні зволили Інґ. Мірона Крайковіча.** До кінця рока буде лем єден підпредседа, потім подля актівности роботы членів ВВ РОС будуть зволены дальшы підпредседове і функції. Подля новоприятых Станов РОС функція тайомника была зрушена. Теперь належыть вєдно з председом і господарьом РОС під Секретаріат РОС, котрый є орґаном РОС. Тот орґан буде (подля фінанцій) функчный од януара 2009 р. Дальшы членове ВВ РОС мають на старости: **Бц. Сілвія Лисінова –записовательна, контакт з медіями, Мґр. Мірослав Кереканіч – область культуры, Інґ. Владіслав Вішньовскый – область подникательской і проєктовой роботы, Петро Штефаняк – область роботы про молодых.** За членів до **Порадного орґану** при РОС были схвалены: **Інґ. Павел Дупканіч і Інґ. Ян Липіньскый.** Дале членове продіскутовали выпрацованя проєктів орґанізації на рік 2009, што є потребне зробити і подати на МК СР до 11.11.2008. РОС буде проєкты селектовати на 1. реґіоналны акції, 2. централны акції. Кажда Містна орґанізація мать выпрацовати свій властный проєкт, за якый буде зодповідати. Тыж мусить централній РОС нагласити наперед пресный датум одбыванія акції. Быв схваленый і меджінародный проєкт черезграничной сполупраці меджі Польсков і Словеньсков републіков, під назвом **Познайме ся взаймні.** Тот проєкт буде заміряный на свидницькый, сниньскый і меджілабірскый реґіон ку зрахованю жытельства в 2011 році. В далшім пункті проґраму – П. Штефаняк інформовав о Становах нововыникнутой орґанізації - **Молоды Русины**. Тота орґанізація выникла при РОС, яка ю буде підпоровати. Членове ВВ РОС ся згодли, же акції на селах, де не є русиньске жытельство, РОС не буде дале підпоровати. Тыж обговорили штабну культуру, оцінили 10. юбілейный Сейм РОС, Порадны зборы, якы будуть вытворены при РОС ітд. Найближше засіданя ВВ РОС ся одбуде 9.11.2008 у Пряшові.

▲ *На першім засіданю членів новозволеного Выконного выбору РОС – зліва:* ***Ш. Зима, Мґр. М. Кереканіч і Інґ. В. Вішньовскый.***

С. Лисінова

► *На великій сцені Театру Александра Духновіча в Пряшові ся 28. октобра 2008 одбыли помпезны ославы –* ***Дні русиньскых традій****, котры зорґанізовала пряшівска Містна орґанізація РОС. На професіоналній театралній сцені ся через высше двох годинового богатого і різножанрового проґраму вычеряло много выступаючіх. Што нове а тыж інтересне сьме на Пряшівскім святі виділи і чули, але што нас і порядні заскочіло, ся дознате в далшім числі нашого Інфо Русина.*

Фото і текст – АК –

МУДРОСТИ НАРОДА

- **ТАМ, ДЕ КАЖДЫЙ РОЗКАЗУЄ, НИХТО НЕ СЛУХАТЬ**
- **ХТО НЕ ХОЧЕ ВИДІТИ, ТОМУ НЕ ПОМОЖЕ СВІТЛО АНИ ОКУЛЯРІ**
- **КЕДЬ МАШ ПРОТИ ОТРАВЫ ЛІК, ТО НЕ ЗНАЧІТЬ, ЖЕ ГО МАШ ВЫПИТИ**
- **НЕ РОБ З ҐАМБЫ МЛИН, МУКА З ТОГО І ТАК НЕ БУДЕ**

Новемброве задуманя

Зачаткомновембра собі уж традічні споминаме на нашых близкых, котры одышли до вічности. Тото споминаня і заставліня ся при гробах, де одпочівають нашы близкы, нас приводжать нелем до споминаня, але і до нового жывота. На світі не є нич важніше і потребніше як то, жебы сьме ся штонайліпше приготовили на наше особне стрітнутя з Господом.

Приходиме ку управленым гробам нашых братів і сестер, якы оддали уж свою душу Богу і при запаленых свічках і тихій памяти ся молиме о обдарованя вічного покоя і спасу їх душы. Букета квітів, запалена свічка, схылена голова, даколи і слызы в очах, споминаня на минулость, на жывот з близкым, на неочекованый момент смерти, погріб і терпіня в нашім жывоті без люблячого чоловіка аж по тот час, коли стоїме при його гробі. Так бы сьме могли описати цалкову атмосферу тых днів, коли собі припоминаме память помершых.

Не забывайме в тых днях на тых, котрых сьме любили і котры любили нас і што про нас значіли. Слыза, яка нам выпаде з очей най буде слызов вдячности а може і одпрошіньом. Дати почливость і вдячность мертвым, значіть цінити собі жывот.

Но не забывайме і на душы в очістці, якым можеме помочі свойов молитвов нелем в тот новембровый місяць, але і в часі цілого нашого поземского жывота. Памятайме і на то, же раз приде і наш час, коли охабиме тот поземскый жывот а праві втоды нам тоты душы, на котры сьме не забыли главні молитвов, будуть на великій помочі про наш далшый вічный жывот.

„На душічкы памятайме і за них ся умоляйме, будуть на нас памятати, як будеме умерари!"

Томаш Михал Бабяк,
Член ОСЙК

Осінні свічкы

Уж опадує листя. Пришла осінь. На чоловіка приходить якась безнадій. Діточкы зберають ґаштаны, орішкы і бавлять ся. Лем в моїм сердці дашто невыповіджене. Вонка холодно, сонечко уж так не гріє і душа якось посмутніла. Каждый день ся даґде понагляме, женеме ся вельо раз і за тым, што нам не треба. Не маме час єден на другого. З нашых жывотів і сердець ся вытратила любов. Вельо раз собі не усвідомлюєме якый може быти наш жывот про другого чоловіка дорогоцінный. Не стало ся вам, дорогы чітателі, же нам даколи суть люде легковажны лем зато, же суть про нашы інтересы непотребны? Руку на сердце... То кедь нам дахто хыбить або нам поміг, аж потім собі усвідомиме як чоловіка не є, одыйде, одкы ніт навернутя. Потім собі подумаме, якый быв про нас цінный. До кінця находиме в його словах мудрость. Ах, кебы ся вернув час... Але не верне ся. Неописателный біль пережывать мати, коли выпроваджать сына ці дівочку на послідню дорогу в молодім віці. Тот біль ші ниякым писательом не быв описаный. Не дасть ся, бо тот біль знать лем мати. Была єм свідком жалю єдного дівчатка на цінтері. Плакало за своїм камаратом. Мав 10 років і траґічно загынув. Принесла му письмо, грачку і квіточку. Як запальовала свічку зачала ся му потихенькы пригваряти. То, што бісідовали єм ся дознала нескорше. Марко, так было мено хлопцю, злетів як ангелик, сів єй на ручку, потім на гробік і бісідовали о школі, родичах і тайностях, котры мали ші за жывота. Быв то неописателный зажыток про мене і дівчатко. Як ся выбісідовало, весело підскочіло і повіло: „Приду зась, Марку, агой."

Як будеме і мы на цінтері нашым помершым палити осінні свічкы і одрікати Отче наш, будеме думати і на кривды, котры сьме їм запричінили і попросиме о одпущіня. Єдно знаме, же наш Ісус Хрістос нам одпустить нашы вины, лем треба просити з чістым сердцьом.

А. Ц.

LITMANOVÁ vyhlásená za OFICIÁLNE PÚTNICKE MIESTO

Po vyhlásených pútnických miestach GKC v Ľutine (okres Sabinov), Klokočove (okres Michalovce), Krásnom Brode (okres Medzilaborce), Bukovej Hôrke (okres Stropkov), Šašovej (okres Bardejov), Čirči (okres Stará Ľubovňa) a Rafajovciach (okres Vranov nad Topľov) bola **obec Litmanová, v okrese Stará Ľubovňa vyhlásená za ďalšie oficiálne pútnicke miesto** gréckokatolíckych veriacich na Slovensku. Stalo sa tak koncom septembra t. r. po vyhlásení **Dekrétu** najvyššieho predstaviteľa Prešovskej gréckokatolíckej archieparchie metropolitu **Mons. Jána Babjaka, SJ.** Nový dekrét tomuto miestu prislúcha právom, pretože je miestom stretávania tisícok veriacich, ktorí tunajšiu horu Zvir navštevujú od roku 1990. Vtedy sa dvom malým dievčatám Ivetke Korčakovej a Katke Česelkovej zjavila Panna Mária. Prvé zjavenie sa uskutočnilo 5.augusta 1990, kedy dievčatá boli blízko hory Zvir. Počuli hluk a keďže sa naľakali, skryli sa v blízkej chatrči. Ďalej počuli, že niekto okolo nich chodí a začali sa preto modliť. Neskôr zbadali svetlo a v ňom spozorovali krásnu paniu. Panna Mária počas zjavení, ktoré trvali do roku 1995 priniesla prostredníctvom dievčat niekoľko posolstiev. To posledné prišlo v auguste 1995, teda na 5 výročie zjavenia, ktoré je možné prečítať v miestnej kaplnke. Do Litmanovej vtedy prišlo vyše 100 tisíc pútnikov. V samotnej obci si gréckokatolícke náboženské vyznanie v roku 2001 pri spisovaní obyvateľov zapísalo 565 veriacich. Konkrétnym miestom pútí veriacich je Kaplnka Nepoškvrneného Počatia Presvätej Bohorodičky s celým jej areálom a prameňom. Architektúra miest na liturgie zapadá do prírodnej scénerie. Doteraz bola Litmanová oficiálne prezentovaná ako miesto modlitby. Podľa slov **hovorcu GKB Ľubomíra Petríka:** *Metropolita Mons. Ján Babjak, SJ, sa pre ustanovenie pútnického miesta rozhodol na základe skutočností, že do Litmanovej už 18 rokov prúdia tisícky ľudí a nachádzajú tu stratený pokoj duše a čerpajú Božiu pomoc. Metropolita taktiež ustanovil deň, kedy sa v Litmanovej na hore Zvir bude konať hlavná púť. Ide o nedeľu po prvom piatku v mesiaci. Nového mariánskeho miesta sa týka aj Dekrét o podmienkach pre získanie plnomocných odpustkov. Tie môžu veriaci získať, ak navštívia Litmanovú a splnia ďalšie podmienky. To, či išlo v rokoch 1990 až 1995 o pravé mariánske zjavenia, je naďalej predmetom skúmania* ***Komisie pre Litmanovú****. Táto záležitosť je stále otvorená aj keď uplynulo už 13 rokov od ukončenia údajných mariánskych zjavení.* Radosť nad dekrétom arcibiskupa vyslovili viacerí veriací. Miestny obyvateľia to považujú za veľké vyznamenanie, podľa mnohých začnú na pútnické miesto prichádzať veriací ešte v hojnejšom počte. A tým sa vytvoria ešte lepšie podmienky pre ich pobožností. Vyhlásený dekrét môžeme považovať za veľkú historickú udalosť v GKC ako aj za začiatok novej etapy života, po sviatostí zmierenia na hore Zvir v Litmanovej.

▲ *Місце зявління Панінкы Марії в Литмановій.*

S. Lysinová

1. задача

Задача – ЛАБІРІНТ

Лишка є барз голодна, на зачаток бы была спокійна і з пташком, але по котрій дразі ся ку ньому достати?

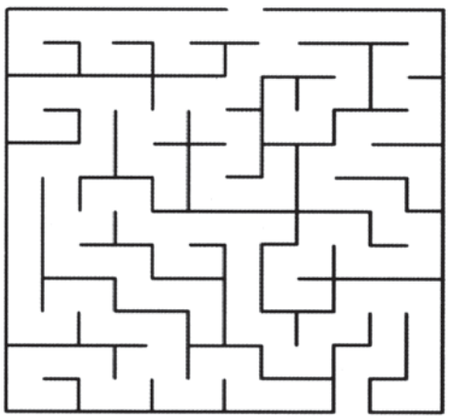

3. задача

СКРЫТЫЙ РИСУНОК

Поспоюй числа од 1 по 48, та ся дознаш, што є скрыте на тім рисунку

Сторінку приготовила А. Кузмякова

2. задача

Закружкуйте, кілько розділів сьте нашли на образках.

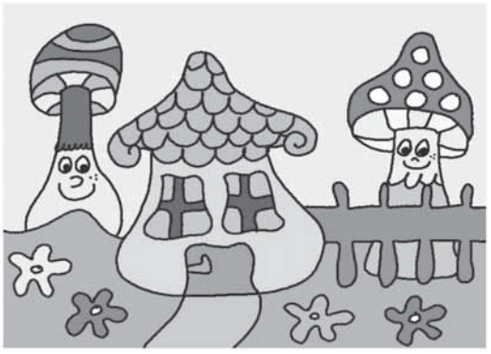

1
2
3
4
5
6
7
8
9

ЯК СЯ ОЖЕНИВ ЄДЕН ЗАЯЧОК

Бігав заячок барз веселый. Зышла ся з ним лишка і просить ся го:

– Чом–же єсь такый веселый, заячку?
– Оженив єм ся! – одповідать заячок.
– Та тя поздравую! Яке щастя!
– Та ани не таке щастя: она стара і брыдка як босорка!
– Яке нещастя!
– Та ани не таке нещастя, бо мі принесла маєток – красну хыжу.
– Яке щастя!
– Не таке велике щастя, бо хыжа згоріла.
– Йой, яке нещастя!
– Та про мене ани не аж таке нещастя: в хыжі была і згоріла і стара босорка!

ГУМОР

Сардінкы

На вечерю мати положыла на стіл сардінкы і толкує дівчату:

– Видиш, Златко, з тыма малыма рыбками ся кормлять великы рыбы.
– А як отворять конзервы – просить ся мала Златка.

Скушка з математікы

– Кебы єсь ся мала поділити з тортов із трьома дівчатами, што бы єсь робила?
– Розрізала бы єм ю на штири части.
– Добрі! А што бы єсь робила, кебы ті пришли аж штири дівчата?
– Скрыла бы–м торту.

Вшыткы ту

Справца арешту ся просить арештанта:

– Збачів єм, же тебе нихто не навщівує. Є то можне, же не маш ани єдного приятеля?
– Мам їх барз вельо, але вшыткы суть ту, де і я.

Інтернет

Чом інтернет не може замінити новинкы? Зато, же інтернетом не мож забивати мухы, ани з ним підпальовати або солонину запаковати.

Робін Гуд

– Чом Робін Гуд окрадав лем богатых людей?
– Зато, бо худобны не мали пинязи.

Русиньскы акції в Старій Любовні

Русины у філмовім документі. Такый быв назов акції, котра ся одбыла 17. октобра 2008 в готелі КОМЕКО в Старій Любовні і котрого главным орґанізатором было Здружіня інтеліґенції Русинів Словеньска (ЗІРС), колективный член РОС

Як на зачатку інформовала модераторка акції, шыковна і вшыткым добрі знама співачка ПУЛС–у Маріянна Железна з Хмельовой, проєкт **РУСИНЫ У ФІЛМОВІМ ДОКУМЕНТІ** ся уж успішні реалізовав в Братіславі, в Гуменнім, Снині і в Бардійові а Стару Любовню навщівив першыраз. В готелі Комеко ся зышли Русины з цілого окресу а дасть ся повісти, же сала было скоро ціла заповнена. Документарны філмы як і росповіданя польского режісера Кріштофа Крижановского были інтересны, хоць в дакотрых пасажах дость тяжкы на порозумліня. Через павзу меджі філмами было приготовлене погощіня а в короткости выступив і представитель новой русиньской орґанізації МОЛОДЫ РУСИНЫ Петро Штефаняк, котрый поінформовав притомных о єй замірах і діятельстві. Атмосфера і доймы з акції были цалком добры а так собі думаме, же даный проєкт бы мав в Старій Любовні успіх. Але то уж лишыме на орґанізаторів.

Кого веце інтересує дівадло як філм, і тот собі міг прити на своє, бо в неділю 19. октобра 2008 Стара Любовня привитала герців Театру Александра Духновіча (ТАД) з Пряшова, котры ся представили з гров Окресный шпыталь од Хріста Бойчева.

Главным орґанізатором той акції была РОС а о вступне слово о діятельстві РОС, но главні о списованю людей в 2011 році, ся постарав Мартін Караш. А потім уж зачав веце як двігодиновый маратон герецькых выконів, фіґлі, сміху людей, аплавзів і под. Представліня ся скінчіло великым скандованым аплоавзом а думам собі, же як герці так публікы могли быти спокійны. Одозвы по представліню были барз добры а залежыть лем од часу, коли нашы театралы знова навщівлять Стару Любовню. Уж теперь ся на них тішыме.

–МК–

▲ ***В грі Окресный шпыталь*** *протаґоністы ТАД зліва:* ***В. Русиняк, О. Ткач, Е. Либезнюк, С. Гудак і Л. Миндош –*** *котры в Старій Любовні мали великый успіх.*

Мудрость, правда і красота старобы

І так бы мож было назвати інтересну выставу фотоґрафій **Данкы Капральовой**, вернісаж котрой ся одбыла 23. октобра 2008 в Шарішскій ґалерії (ШҐ) в Пряшові. Выставу вєдно з авторков зорґанізовали Здружіня інтеліґенції Русинів Словеньска (ЗІРС) і Шарішска ґалерія в Пряшові. І зато вшыткых участників вернісажы, а было їх невроком, привитала домашня пані – **Мґр. Марта Гребічкова**, діректорка ШҐ, котра інтереснов формов представила нашу русиньску фотоґрафку Д. Капральову, котрій при тій нагоді передав красну букету квітя орґанізатор акції Інґ. Ян Липіньскый, підпредседа ЗІРС, а веселым і темпераментным співом потішыли участників выставы хлопці з пряшівского ФК Шаріш – **Лукаш Ґарбера**, **Владимір Барей** і **Марек Ґреш** за гармонікового допроводу **Паед.Др. Мілана Ґарберы**.

Д. Капральова ся народила 12. януара 1959 році в Снині. В роках 1974 –1978 штудовала на новоотворенім фотоґрафічнім одділіню Середньой умелецько–промысловой школы в Кошыцях. В 1985 році завершыла высокошкольскы штудії на ПФ УПЙШ, на катедрі вытварной выховы. Од 1988 по 2003 рік робила у Вігорлатьскім музею в Гуменнім, на ґалерійнім одділіню як кунстгісторічка. Хоць выштудовала фотоґрафію, довгы рокы ся заподівала переважні вытварнов і ґрафічнов творчостьов. Од 1999 року ся активні заподівать фотоґрафійов. Є членков меджінародной фотоґрафічной ґрупы Black and White (Чорна і Біла). Богата творчость Д. Капральовой є заміряна на субєктівный документ. Свої фотоґрафії выставлять дома і за границями (Чесько, Польско, Україна, Рамусько, Французсько). В сучасности робить у Вігорлатьскій книжніці в Гуменнім.

Є мало молодых людей, котры бы ся позерали на старобу ці старых людей очами і сердцьом Д. Капральовой. Кажда єй фотоґрафія єм чімсь характерна, глубокодумна і притягує нелем погляд чоловіка, але нутить го задумати ся над выображенов сітуаційов, над жывотом і цілов людьсков екзістенційов. Много наповідать і назва выставы **Зузанка – Помож, Боже, рано встати.** Староба чоловіка мінить главні фізічно, но душа не старіє. Не єден старшый чоловік лігать вечір до постелі із словами – Помож, Боже, рано встати. Як на выставці повіла і сама авторка Д. Капральова, же староба змінила силу і волю чоловіка на полігованя і посидкованя, але вычістила го і од того планьшого, нерозумного, но остала в ним мудрость, правда і красота. А тото є і главна ідея выставкы Д. Капральовой, котру можете видіти в Шарішскій ґалерії в Пряшові.

▲ *Успішна авторка інтересной выставкы фотоґрафій* ***Данка Капральова.***

А. Кузмякова,
фото авторкы

InfoРусин. Vydáva Rusínska obroda na Slovensku. Realizované s finančnou podporou MK SR – program Kultúra národnostných menšín 2008. **Poverená funkciou šéfredaktorky**: Anna Kuzmiaková, redaktorka Silvia Lysinová. **Grafická úprava:** Róbert Vico. **Adresa redakcie**: Rusínska obroda, InfoRusín, Levočská 9, 080 01, Prešov. Tel.: 051/772 28 89, 051/748 27 75, 051/748 27 76, e-mail: rusinska.obroda@kryha.sk, toto číslo nájdete i na www.rusyn.sk. **Predplatné na rok:** 200,- Sk, do európskych štátov: 350,- Sk, do mimoeurópskych štátov 30 $, číslo účtu: 2660718084/1100. **Výroba**: ADIN, s. r. o., Prešov. **Registračné číslo**: MK SR 3158/2004. Neobjednané rukopisy a fotografie nevraciame. Publikujeme i názory, s ktorými nie vždy súhlasíme. Za obsah príspevku zodpovedá autor. Inzeráty, reklamy, sponzoring preberáme v redakcii Info Rusín, Prešov (budova Daňového úradu). Toto číslo vyšlo v náklade 2000 kusov.

Rusínska obroda-Info Rusín
Levočská 9
080 01 Prešov 1
„PbZ“
4/2007/RPC PO

Platené v hotovosti
080 03 Prešov 3